

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Slijepo osobe, osobe s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom suočavaju se u procesu obrazovanja i u svakodnevnom životu sa značajnim preprekama u pristupu knjigama i drugom tiskanom materijalu. Navedenim kategorijama korisnika potrebno je stoga osigurati korištenje djela u pristupačnim formatima, odnosno formatima prilagođenim njihovim potrebama koji uključuju, primjerice, tekstove pisane Brailleovim pismom, uvećanim fontom slova, prilagođene e-knjige, zvučne knjige i sl. Slijedom toga, ukazuje se potrebnim poduzeti mjere u cilju povećanja dostupnosti knjiga i drugog tiskanog materijala u prilagođenom formatu za potrebe navedenih korisnika, a time i za opće poboljšanje uvjeta za njihovo obrazovanje, istraživanje, za pristup informacijama te pristup kulturnom životu zajednice.

Knjige i drugi tiskani materijali, u pravilu, sadrže djela i druge sadržaje zaštićene autorskim pravom ili srodnim pravima, za čiju je preradu i stavljanje na raspolaganje korisnicima u pravilu potrebno ishoditi suglasnost nositelja prava. Međutim, u skladu s ciljevima sustava zaštite autorskog i srodnih prava da osigura primjerenu ravnotežu između prava i interesa nositelja prava i javnog interesa, zakonodavnim okvirom propisuju se određene iznimke i ograničenja autorskog i srodnih prava. Postojećim zakonskim okvirom već su predviđene određene iznimke i ograničenja autorskog i srodnih prava u korist osoba s invaliditetom, no ukazuje se potrebnim za korištenja, odnosno prilagodbe djela i njihovu daljnju ciljanu distribuciju, korisnicima s navedenim poteškoćama u služenju tiskom, uspostaviti jasna pravila u okviru ove iznimke.

U nastojanju da se umanje opisani problemi neodgovarajućeg i nedovoljnog pristupa knjižnom i drugom tiskanom fondu za navedene skupine korisnika, na Diplomatskoj konferenciji u Marakešu, 27. srpnja 2013. godine, pod okriljem Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), usvojen je Marakeški ugovor o olakšanju pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepo, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima (u daljnjem tekstu: Marakeški ugovor). Marakeškim ugovorom se od stranaka zahtijeva da propišu iznimke ili ograničenja od autorskog prava u korist slijepih osoba i osoba s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom, a državama koje su stranke ugovora omogućava se međusobna prekogranična razmjena primjeraka u posebnom, predmetnim osobama prilagođenom formatu,

kao i drugog tiskanog materijala za potrebe korisnika. Marakeški ugovor stupio je na snagu 30. rujna 2016. godine budući da je ratificiran od strane 20 država. Europska unija potpisala je Marakeški ugovor, 30. travnja 2014. godine, te time preuzela političku obvezu implementacije ovoga međunarodnog ugovora.

Europski parlament i Vijeće Europske unije, u cilju implementacije Marakeškog ugovora, donijeli su Direktivu (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepi, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20.9.2017., u daljnjem tekstu: Direktiva 2017/1564) te Uredbu (EU) 2017/1563 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o prekograničnoj razmjeni između Unije i trećih zemalja primjeraka u dostupnom formatu određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepi, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima (SL L 242, 20.9.2017., u daljnjem tekstu: Uredba 2017/1563).

Stvaranjem usklađenog zakonskog okvira predviđenog Direktivom 2017/1564 i Uredbom 2017/1563 povećat će se dostupnost djela i drugih predmeta zaštite u formatima koji su pristupačni korisnicima, odnosno slijepim osobama i osobama s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom (knjige, časopisi, novine i dr.). To će se postići tako što će se osigurati da se svi korisnici i organizacije koje na neprofitnoj osnovi pružaju usluge za potrebe ove kategorije korisnika mogu osloniti na obveznu iznimku od autorskog i srodnih prava unutar Europske unije. Time će se omogućiti izrada primjeraka u prilagođenom formatu u odnosu na djelo ili drugi predmet zaštite kojemu korisnik ili osoba koja djeluje u njegovo ime, odnosno ovlašteno tijelo ima zakoniti pristup. Pritom se za postizanje toga cilja može iskoristiti puni potencijal kojeg pruža unutrašnje tržište Europske unije.

Vezano uz jasno definiranje korisnika, Direktiva 2017/1564 odnosi se na sljedeće kategorije korisnika: osobe koje su slijepi; osobe koje imaju oštećenje vida koje nije moguće popraviti tako da vidna funkcija bude u osnovi istovjetna onoj koju ima osoba koja nema takvo oštećenje; osobe koje imaju perceptivne smetnje ili poteškoće u čitanju, uključujući disleksiju ili bilo kakve druge poteškoće u učenju zbog kojih u biti ne mogu čitati tiskana djela u istoj mjeri kao osobe koje nemaju takve smetnje ili poteškoće; osobe koje zbog tjelesnog oštećenja ili motoričkih smetnji nisu u stanju držati knjigu ili rukovati njome ili fokusirati ili pomicati oči u mjeri u kojoj bi se u načelu omogućilo čitanje, u mjeri u kojoj zbog tih oštećenja ili smetnji ili poteškoća te osobe u biti ne mogu čitati tiskana djela u istoj mjeri kao osobe koje nemaju takva oštećenja ili smetnje ili poteškoće.

Direktiva 2017/1564 je usvojena uz uvažavanje obveza koje proizlaze iz Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, prema kojoj se osobama s invaliditetom jamči pravo pristupa informacijama i obrazovanju te pravo sudjelovanja u kulturnom, gospodarskom i društvenom životu na jednakoj osnovi kao i drugim osobama. Sukladno članku 30. Konvencije od stranaka se zahtijeva posebno da, u skladu s međunarodnim pravom, poduzmu sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da propisi kojima se štite prava intelektualnog vlasništva ne budu neopravdana ili diskriminatorna prepreka za pristup osoba s invaliditetom kulturnim materijalima.

Direktiva 2017/1564 obvezuje države članice Europske unije da donesu odgovarajuće zakone i druge propise radi usklađivanja sa spomenutom Direktivom do 11. listopada 2018. godine, a od 12. listopada 2018. godine primjenjuje se i Uredba 2017/1563, te je stoga potrebno propisati odgovarajuće izmjene i dopune Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13, 127/14 i 62/17). U važećem Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima već je propisana obvezna iznimka u korist osoba s invaliditetom (članak 86.), no usklađivanjem predmetnog Zakona s Direktivom 2017/1564 ovlašteni subjekti moći će razvijati svoje zbirke prilagođene i drugim kategorijama korisnika s određenim poteškoćama, kao što su teškoće čitanja ili disleksija, što do sada u okviru propisane iznimke nisu mogli. Direktivom 2017/1564 i predloženim zakonom omogućit će se slijepim osobama, osobama s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom, bolja dostupnost knjiga i drugih tiskanih materijala, uz odgovarajuće poštivanje prava autora i nositelja srodnih prava.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Direktiva 2017/1564 te predloženi zakon propisuju obveznu iznimku u području autorskog i srodnih prava u korist slijepih osoba, osoba s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom te uređuju odgovarajuće uvjete i pravila za korištenje te iznimke.

Sukladno zahtjevima Direktive 2017/1564, predloženim zakonom se uređuju definicije osnovnih pojmova vezanih uz korištenje predmeta zaštite u okviru ove iznimke; izrada, pribavljanje i korištenje djela na unutrašnjem tržištu Europske unije prema pravilima iznimke; obveze ovlaštenih subjekata vezanih uz korištenje ove iznimke; obveza poštivanja propisa o zaštiti osobnih podataka te transparentnost i razmjena informacija između ovlaštenih subjekata i Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (u daljnjem tekstu: Zavod) kao nadležnog nacionalnog tijela, te između Zavoda i Europske komisije, kako bi se omogućilo ostvarivanje kontakata između ovlaštenih subjekata i ovlaštenih korisnika iznimke te razmjena, uključujući prekograničnu razmjenu, pristupačnih formata za potrebe korisnika.

3. Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Donošenjem ovoga zakona olakšat će se prilagodba tiskanih djela i drugih sadržaja zaštićenih autorskim pravom i srodnim pravima u formate prilagođene potrebama slijepih osoba, osoba s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom, budući da će ovlašteni subjekti, pod određenim jasno propisanim uvjetima, moći prilagođavati i učiniti pristupačnim navedenim kategorijama korisnika ovakva djela bez potrebe prethodnog ishoda dopuštenja nositelja autorskog i srodnih prava.

Očekuje se da će se na taj način povećati dostupnost knjiga i drugog tiskanog materijala u prilagođenom formatu za potrebe navedenih korisnika u Republici Hrvatskoj, čime će se poboljšati uvjeti za njihovo obrazovanje, istraživanje, za pristup informacijama te pristup kulturnom životu zajednice.

Donošenjem ovoga zakona te odgovarajućih nacionalnih propisa u drugim državama članicama Europske unije sukladno Direktivi 2017/1564 također će se olakšati prekogranična razmjena primjeraka u pristupačnom formatu te osigurati njihova veća raspoloživost na cijelom unutarnjem tržištu Europske unije. Time će se smanjiti potreba za višestrukom proizvodnjom primjeraka u pristupačnom formatu istog djela ili drugog predmeta zaštite širom Europske unije, što će dovesti do ušteda i povećanja učinkovitosti aktivnosti usmjerenih na olakšavanje položaja navedenih kategorija korisnika.

Predloženim zakonom zakonodavstvo Republike Hrvatske u potpunosti će se uskladiti s odredbama Direktive 2017/1564.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba ovoga zakona neće uzrokovati dodatne troškove za državni proračun Republike Hrvatske budući da se njime olakšavaju uvjeti za djelatnost subjekata koji na neprofitnoj osnovi pružaju usluge obrazovanja, osposobljavanja ili pristupa informacijama slijepim osobama i osobama s oštećenjem vida ili drugim poteškoćama zbog kojih se ne mogu služiti tiskom.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

Članak 1.

U Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13, 127/14 i 62/17), u članku 1.a iza podstavka 12. točka se zamjenjuje zarezom te se dodaje podstavak 13. koji glasi:

„- Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepi, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20.9.2017.).“.

Članak 2.

U članku 20. stavku 2. riječ: „određenu“ zamjenjuje se riječju: „treću“.

Članak 3.

Naslov iznad članka 86. i članak 86. mijenjaju se i glase:

„Korištenje autorskih djela za potrebe osoba s invaliditetom

Članak 86.

(1) Za potrebe osoba s invaliditetom dopušteno je korištenje autorskih djela na način koji je u izravnoj vezi s invaliditetom tih osoba i koje je nekomercijalne naravi, a u opsegu potrebnom za odnosni invaliditet.

(2) Ograničenje iz stavka 1. ovoga članka ne utječe na primjenu članka 86.a i 86.b. ovoga Zakona.“.

Članak 4.

Iza članka 86. dodaju se naslovi iznad članaka i članci 86.a i 86.b koji glase:

„Korištenje autorskih djela za potrebe osoba koje su slijepi, imaju oštećenje vida
ili druge poteškoće u korištenju tiskanih izdanja

Članak 86.a

(1) Pojedini pojmovi za potrebe članka 86.a i 86.b imaju sljedeće značenje:

- a) „autorska djela i predmeti srodnih prava“ su djela u obliku knjiga, periodičkih publikacija, novina, časopisa ili drugih vrsta zapisa, notacija, uključujući notne materijale, te ilustracije koje su s njima povezane, na bilo kojem mediju, uključujući u zvučnom obliku, kao što su zvučne knjige, te djela u digitalnom obliku, koja su zaštićena autorskim pravom ili srodnim pravima i koja su zakonito izdana ili na drugi način zakonito objavljena javnosti
- b) „korisnik“ je, bez obzira na bilo koji drugi oblik invaliditeta, osoba koja:
- je slijepa
 - ima oštećenje vida koje nije moguće popraviti tako da joj vidna funkcija bude u osnovi istovjetna onoj koju ima osoba koja nema takvo oštećenje te koja zbog toga ne može čitati tiskana djela u istoj mjeri kao osoba koja nema takvo oštećenje
 - ima perceptivne smetnje ili poteškoće u čitanju te zbog toga ne može čitati tiskana izdanja u istoj mjeri kao osoba koja nema takve smetnje ili poteškoće ili
 - zbog tjelesnog oštećenja ili motoričkih smetnji nije u stanju držati knjigu ili rukovati njome ili fokusirati ili pomicati oči u mjeri u kojoj bi se u načelu omogućilo čitanje
- c) „primjerak u pristupačnom formatu” je primjerak autorskog djela ili predmeta srodnog prava izrađen na drukčiji način ili u drukčijem formatu, kojim se korisniku omogućuje pristup djelu ili predmetu srodnog prava, uključujući i pristup jednako izvediv i ugodan kao i osobi koja nema nijedno od oštećenja, smetnji ili poteškoća iz stavka 1. točke b) ovoga članka
- d) „ovlašteni subjekt” je subjekt koji na neprofitnoj osnovi pruža korisnicima usluge obrazovanja, osposobljavanja, adaptivnog čitanja ili pristupa informacijama, što uključuje i javnu ustanovu ili neprofitnu organizaciju koja iste usluge pruža korisnicima kao jednu od svojih primarnih djelatnosti, institucijskih obveza ili kao dio svojih zadaća od javnog interesa, u skladu s posebnim propisima.

(2) Dopušteno je, bez odobrenja autora ili nositelja srodnih prava i bez plaćanja naknade, reproduciranje, distribuiranje, priopćavanje javnosti te prerada autorskih djela i predmeta srodnih prava, uključujući računalne programe i baze podataka zaštićene kao autorska djela ili kao predmeti srodnih prava, u svrhu obavljanja bilo koje radnje koja je potrebna:

- da bi korisnik ili osoba koja djeluje u njegovo ime izradili primjerak u pristupačnom formatu autorskog djela ili predmeta srodnog prava kojemu korisnik ima zakonit pristup, za isključivu uporabu od strane korisnika; i
- da bi ovlašteni subjekt izradio primjerak u pristupačnom formatu autorskog djela ili predmeta srodnog prava kojemu ovlašteni subjekt ima zakoniti pristup ili da bi takav primjerak priopćio, stavio na raspolaganje, distribuirao ili posudio korisniku ili drugom ovlaštenom subjektu na neprofitnoj osnovi, za isključivu uporabu od strane korisnika.

(3) Svaki primjerak autorskog djela ili predmeta srodnog prava u pristupačnom formatu mora biti izrađen na način da se poštuje cjelovitost izvornika, uzimajući u obzir izmjene koje su nužne da bi se izradio primjerak u pristupačnom formatu.

(4) Ograničenje propisano u stavku 2. ovoga članka ne može se ugovorom isključiti niti ograničiti.

Korištenje na unutarnjem tržištu Europske unije autorskih djela za potrebe osoba koje su slijepe, imaju oštećenje vida ili druge poteškoće u korištenju tiskanih izdanja

Članak 86.b

(1) Ovlašteni subjekt iz članka 86.a stavka 1. točke d) ovoga Zakona koji ima sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj može izvršavati radnje iz članka 86.a stavka 2. ovoga Zakona za korisnika ili za drugi ovlašteni subjekt iz bilo koje države članice Europske unije.

(2) Korisnik koji je državljanin ili ima prebivalište ili stalno boravište u Republici Hrvatskoj ili ovlašteni subjekt koji ima sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj može od ovlaštenog subjekta iz bilo koje države članice Europske unije pribaviti primjerak autorskog djela ili predmeta srodnog prava u pristupačnom formatu ili imati pristup takvom primjerku.

(3) Ovlašteni subjekt koji ima sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj i izvršava radnje iz stavka 1. ovoga članka dužan je utvrđivati vlastitu praksu i pridržavati je se kako bi osigurao da:

- distribuira, priopćava i stavlja na raspolaganje primjerke u pristupačnom formatu samo korisnicima ili drugim ovlaštenim subjektima
- poduzima odgovarajuće aktivnosti usmjerene odvrćanju od neovlaštenog reproduciranja, distribuiranja, priopćavanja javnosti i stavljanja na raspolaganje javnosti primjeraka u pristupačnom formatu
- posvećuje dužnu pažnju u rukovanju autorskim djelima i predmetima srodnih prava te njihovim primjercima u pristupačnom formatu, kao i u vođenju evidencija o njima
- objavljuje i ažurira, prema potrebi na svojoj internetskoj stranici ili na druge načine na internetu ili izvan njega, podatke o tome kako ispunjava svoje obveze iz podstavaka 1. do 3. ovoga stavka.

(4) Ovlašteni subjekt je pri utvrđivanju prakse iz stavka 3. ovoga članka dužan pridržavati se u cijelosti propisa kojima se uređuje obrada osobnih podataka korisnika.

(5) Ovlašteni subjekt koji ima sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj i izvršava radnje iz članka 86.a stavka 2. ovoga Zakona dužan je korisnicima, drugim ovlaštenim subjektima ili nositeljima autorskog ili srodnih prava na njihov zahtjev na odgovarajući način dostaviti sljedeće informacije:

- popis autorskih djela ili predmeta srodnih prava koje ima u pristupačnom formatu te podatke o raspoloživim primjercima u pristupačnom formatu; i
- imena i podatke za kontakt ovlaštenih subjekata s kojima razmjenjuje primjerke u pristupačnom formatu u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

(6) Zavod će pozvati ovlaštene subjekte iz članka 86.a stavka 1. točke d) ovoga Zakona koji imaju sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj da mu na dobrovoljnoj osnovi dostave svoje nazive i podatke za kontakt.

(7) Informacije iz stavka 6. ovoga članka koje zaprimi Zavod dužan je dostavljati Europskoj komisiji, koja je ovlaštena staviti ih na raspolaganje javnosti putem središnjeg mjesta za pristup informacijama na internetu te ih ažurirati.

(8) Zavod je dužan Europskoj komisiji dostavljati informacije vezane uz mogućnosti poboljšanja pristupa drugim vrstama autorskih djela i predmetima zaštite srodnih prava u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima, kao i uz mogućnost pristupa takvim djelima i predmetima zaštite za osobe s drugim vrstama invaliditeta te druge relevantne informacije potrebne za izradu izvješća Europske komisije vezanih uz iznimke autorskog i srodnih prava u korist osoba s invaliditetom.“.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Članak 1.a Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima mijenja se jer se dodaje podatak da se u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu.

Uz članak 2.

U cilju jasnog određenja da se iscrpljenje prava, koje je uređeno člankom 4. Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (u daljnjem tekstu: Direktiva 2001/29/EZ), odnosi na područje Europske unije potrebno je izričaj: „određenu državu“ zamijeniti izričajem: „treću državu“.

Uz članak 3.

U skladu s izmjenom članka 5. stavka 3. točke b) Direktive 2001/29/EZ, koja je propisana člankom 8. Direktive (EU) 2017/1564, novim stavkom uređuje se da propisano ograničenje za korištenje autorskih djela za osobe s invaliditetom ne utječe na primjenu članaka 86.a i 86.b Prijedloga zakona, kojima se implementiraju odredbe Direktive (EU) 2017/1564. Uz navedeno, izričaj se odgovarajuće usklađuje s usvojenim pojmovima u zakonskoj terminologiji te se ranije navedeni izraz: „invalidnost“ zamjenjuje izrazom: „invaliditet“.

Uz članak 4.

Ovim člankom dodaju se članci 86.a i 86.b kojima se implementiraju članci 1. do 7. te članak 10. stavak 2. Direktive (EU) 2017/1564.

U skladu s člancima 1. i 2. Direktive (EU) 2017/1564, člankom 86.a stavkom 1. Prijedloga zakona definiraju se pojmovi u vezi s korištenjem autorskih djela i predmeta srodnih prava za potrebe osoba koje su slijepe, imaju oštećenje vida ili druge poteškoće u korištenju tiskanih izdanja. U točki a) propisuje se da se radi o djelima i predmetima srodnih prava koji su zakonito izdani ili na drugi način zakonito objavljeni javnosti u obliku knjiga, periodičkih publikacija, novina, časopisa ili drugih vrsta zapisa, notacijama koje uključuju i notne materijale te ilustracijama koje su s njima povezane, na bilo kojem mediju, uključujući u zvučnom obliku kao što su zvučne knjige, te o autorskim djelima i predmetima srodnih prava u digitalnom obliku. U točki b) propisuje se da je korisnik osoba koja je slijepa, osoba koja ima oštećenje vida koje nije moguće popraviti tako da joj vidna funkcija bude istovjetna onoj koju ima osoba koja nema takvo oštećenje te koja zbog toga ne može čitati tiskana djela u istoj mjeri kao osoba koja nema takvo oštećenje, osoba koja ima perceptivne smetnje ili poteškoće u čitanju (npr. disleksiju) te osoba koja zbog tjelesnog oštećenja ili motoričkih smetnji nije u stanju držati knjigu ili rukovati njome (npr. osobe s teškim oštećenjima

kraljeznice) ili fokusirati ili pomicati oči u mjeri u kojoj bi se omogućilo čitanje. U točki c) propisuje se da je primjerak u pristupačnom formatu primjerak autorskog djela ili predmeta srodnog prava koji na drukčiji način ili u drukčijem formatu korisniku omogućuje pristup djelu ili predmetu srodnog prava, a koji mora biti jednako izvediv i ugodan kao i osobi koja nema nijedno od oštećenja, smetnji ili poteškoća opisanih u točki b) ovoga članka (primjerice, tekstovi pisani Brailleovim pismom, uvećanim fontom slova, prilagođene e-knjige, zvučne knjige i sl.). U točki d) definira se ovlaštenu subjekt kao subjekt koji na neprofitnoj osnovi pruža korisnicima usluge obrazovanja, osposobljavanja, adaptivnog čitanja ili pristupa informacijama. Propisuje se da to može biti javna ustanova ili neprofitna organizacija koja takve usluge pruža korisnicima kao jednu od svojih primarnih djelatnosti, institucijskih obveza ili kao dio svojih zadaća od javnog interesa. Ovlašteni subjekti su knjižnice za slijepe i druge knjižnice, obrazovne ustanove i druge neprofitne organizacije koje djeluju u ovom području. U skladu s člankom 3. Direktive (EU) 2017/1564 člankom 86.a stavkom 2. Prijedloga zakona uređuje se da je bez odobrenja autora ili nositelja srodnog prava i bez plaćanja naknade dopušteno reproduciranje, distribuiranje, priopćavanje javnosti te prerada autorskog djela, uključujući računalne programe i baze podataka, te predmeta srodnih prava, kako bi korisnik koji ima zakonit pristup autorskom djelu ili osoba koja djeluje u njegovo ime mogao izraditi primjerak djela u pristupačnom formatu za isključivu upotrebu od strane korisnika ili kako bi ovlaštenu subjekt koji ima zakonit pristup autorskom djelu mogao izraditi primjerak u pristupačnom formatu kako bi ga dalje priopćio, stavio na raspolaganje, distribuirao ili posudio korisniku ili drugom ovlaštenom subjektu na neprofitnoj osnovi i to za isključivu uporabu od strane korisnika. Ovom odredbom precizno se uređuju uvjeti izrade primjerka u pristupačnom formatu i njegove namjene, usmjerene isključivo uporabi od strane specificirane kategorije korisnika. Uređuje se da se pri izradi primjerka u pristupačnom formatu mora poštovati cjelovitost izvornika uzimajući u obzir nužne izmjene za izradu primjerka u pristupačnom formatu. Propisuje se da se propisano ograničenje ne može ugovorno isključiti ili ograničiti.

U skladu s člankom 4. Direktive (EU) 2017/1564, člankom 86.b stavkom 1. Prijedloga zakona uređuje se da ovlaštenu subjekt koji ima sjedište ili poslovni nastan u Republici Hrvatskoj može izraditi primjerak u pristupačnom formatu staviti u optjecaj među korisnicima i ovlaštenim subjektima širom Europske unije, a može ga (kao i korisnik) i pribaviti od bilo kojeg ovlaštenog subjekta iz država članica Europske unije. Na taj način smanjit će se potreba za udvostručavanjem poslova pri izradi primjeraka u pristupačnom formatu istog djela te dovesti do ušteda i povećanja učinkovitosti aktivnosti u ovom području. U skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2017/1564 propisuju se obveze ovlaštenih subjekata koji djeluju u Republici Hrvatskoj usmjerene osiguravanju distribucije, priopćavanja i stavljanja na raspolaganje javnosti primjeraka u pristupačnom formatu samo korisnicima i drugim ovlaštenim subjektima, poduzimanja aktivnosti u cilju sprječavanja neovlaštenog korištenja primjeraka u pristupačnom formatu, pažljivog postupanja s autorskim djelima i predmetima zaštite srodnih prava te objavljivanja i ažuriranja podataka o ispunjavanju svojih obveza. Nadalje, propisuje se dužnost ovlaštenog subjekta da na zahtjev korisnika, drugih ovlaštenih subjekata ili nositelja autorskog ili srodnog prava dostavi podatke o popisu autorskih djela i predmeta srodnih prava koje posjeduje u pristupačnom formatu i nazive, te podatke za kontakt ovlaštenih subjekata s kojima razmjenjuje primjerke u pristupačnom formatu. U skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2017/1564 propisuje se dužnost ovlaštenog subjekta da se u cijelosti pridržava propisa o zaštiti osobnih podataka. U skladu s člankom 6. Direktive (EU) 2017/1564, propisuje se da će Zavod pozvati ovlaštene subjekte da mu dostave svoje nazive i podatke za kontakt, koje je Zavod (Državni zavod za intelektualno vlasništvo) nakon zaprimanja dužan dostaviti Europskoj komisiji. U skladu s člankom 10. stavkom 2. Direktive

(EU) 2017/1564 propisuje se dužnost Zavoda dostavljati relevantne informacije potrebne za izradu izvješća Europske komisije vezanih uz iznimke autorskog i srodnih prava u korist osoba s invaliditetom.

Uz članak 5.

Uređuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU,
ODNOSNO DOPUNJUJU**

Članak 1.a

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose sljedeće direktive Europske unije:

- Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kablensko reemitiranje (SL L 248, 6. 10. 1993.),
- Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27. 3. 1996.),
- Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22. 6. 2001.),
- Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13. 10. 2001.),
- Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30. 4. 2004.),
- Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.),
- Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27. 12. 2006.),
- Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27. 12. 2006.),
- Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (SL L 111, 5. 5. 2009.),
- Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. o izmjeni Direktive 2006/116/EZ o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 265, 11. 10. 2011.),
- Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27. 10. 2012.),
- Direktiva 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (SL L 84, 20.3.2014.).

Članak 20.

(1) Pravo distribucije je isključivo pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka autorskog djela prodajom ili na koji drugi način te njihova nuđenja javnosti u tu svrhu.

(2) S prvom prodajom ili drugim prijenosom vlasništva nad izvornikom ili primjercima autorskog djela na području neke od država članica Europske unije, odnosno države stranke Ugovornice Ugovora o Europskom ekonomskom prostoru, od strane nositelja prava ili uz njegov pristanak, iscrpljuje se pravo distribucije u pogledu tog izvornika odnosno tih primjeraka autorskog djela za područje Republike Hrvatske. Iscrpljenjem prava distribucije ne prestaje pravo iznajmljivanja autorskog djela, pravo autora da odobri ili zabrani izvoz ili uvoz izvornika ili primjeraka djela u određenu državu, kao i pravo na naknadu za javnu posudbu djela prema članku 33. ovoga Zakona. U pogledu zbirki iscrpljenje prava distribucije se odnosi samo na daljnju prodaju.

(3) Iznajmljivanje, po ovom Zakonu, označava davanje na korištenje izvornika ili primjeraka djela u ograničenom razdoblju, radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi.

(4) Pravo iznajmljivanja autorskog djela, po ovom Zakonu, ne odnosi se na izgrađena djela arhitekture i djela primijenjenih umjetnosti.

(5) Autor koji svoje pravo iznajmljivanja prepusti proizvođaču fonograma ili filmskom producentu zadržava pravo na primjerenu naknadu za iznajmljivanje svojega autorskog djela. Autor se ne može odreći prava na tu primjerenu naknadu. Naknadu za iznajmljivanje dužna je plaćati osoba koja iznajmljuje autorsko djelo.

Korištenje autorskih djela za potrebe
osoba s invalidnošću

Članak 86.

Za potrebe osoba s invalidnošću dopušteno je korištenje autorskih djela na način koji je u izravnoj vezi s invalidnošću tih osoba i koje je nekomercijalne naravi, a u opsegu potrebnom za odnosnu invalidnost.

Prilozi:

- Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću
- Izjava o usklađenosti prijedloga propisa s pravnom stečevinom Europske unije, s tablicom usporednog prikaza